

d ů v o d ů:

Že žalobce nebyl o dražbě vyrozuměn, zavinil žalovaný, neudav v exekučním návrhu správně jeho adresu, ač to bylo jeho povinností (§ 54 čís. 3 posl. věta ex. ř.). Soud ovšem přehlédl, že uvědomění o dražbě nebylo doručeno přesně ani tak, jak udal adresu žalovaný, nýbrž místo Františku W-ovi v Ch. bylo doručeno A. W-ovi v Ch. To však žalovaného neomlouvá, neboť udání správné adresy bylo jeho povinností a nesplnění této povinnosti mělo v zápětí nesprávnost v doručení a umožnilo i přehlédnutí soudu. Příčinná spojitost mezi zaviněním žalovaného a škodou tu jest, neboť špatné udání adresy způsobilo, že žalobce o dražbě nevěděl a nemohl se jí účastnit, kdežto, kdyby byl o dražbě věděl, byl by se dostavil a dražil, ve kterémžto případě by buď byl vydražitel svou nabídku na potřebnou výši doplnil, anebo by žalobce sám byl dům vydražil a tím se škody uchránil.

Čís. 12785.

Bylo-li usnesení trestního soudu, jímž byla zákonnému zástupci obžalobce uložena povinnost nahradit obžalovaným útraty trestního řízení, nálezem nejvyššího jako zrušovacího soudu na zmateční stížnost k zachování zákona zrušeno, načež prvý soud uložil náhradu útrat přímo obžalobci, pominul právní důvod, aby si obžalovaní podrželi částku zapravenou jim zákonným zástupcem obžalobce na jich exekuční zakročení jako útraty trestního řízení a exekuce, a jsou obžalovaní podle § 1435 obč. zák. povinni vrátiti, co jim bylo takto plněno. Nárok na vrácení exekučních útrat jest příslušenstvím hlavního nároku na vrácení útrat trestního řízení a nemůže býti posuzován samostatně s hlediska přípustnosti opravných prostředků.

Je-li k vrácení útrat povinno několik obžalovaných, jde o dělitelný dluh a obžalobce (jeho zákonný zástupce) nemůže se domáhati zapravení jeho na každém z obžalovaných solidárně, nýbrž jen rovným dílem.

(Rozh. ze dne 8. září 1933, Rv I 429/32.)

Žalobce jako otcovský opatrovník svého nezletilého syna Wolframa G-a podal na obžalované žalobu pro urážku na cti. Soud první stolice žalované odsoudil, soud druhé stolice zrušil napadený rozsudek a sprostil obžalované z obžaloby. Soud první stolice určil pak usnesením ze dne 21. ledna 1929 útraty žalovaných v trestním řízení na 3379 Kč 70 h a uložil jich náhradu žalobci. Stížnost proti tomuto rozhodnutí odmítl vrchní soud jako nepřipustnou. Žalobce podal zmateční stížnost na záštitu zákona, o čemž žalované vyrozuměl. Žalovaní však přes to vedli proti žalobci exekuci k vydobytí útrat. Za exekučního řízení zaplatil žalobce žalovaným útraty trestního řízení 3379 Kč 70 h a útraty exekučního řízení 124 Kč, celkem 3503 Kč 70 h. Rozhodnutím nejvyššího soudu jako soudu zrušovacího ze dne 25. září 1929, Zm I 528/30

(sb. nejv. soudu ve věcech trestních čís. 3947) bylo usnesení okresního soudu ze dne 21. ledna 1929 zrušeno a okresnímu soudu uloženo, aby o povinnosti k náhradě útrat trestního řízení znovu rozhodl. V rozhodnutí tom byla vyslovena zásada, že, podal-li soukromou obžalobu (pro urážku na cti) za nezletilého uraženého jeho zákonný zástupce (otec), jest při zproštění obžalovaného uložiti podle § 390 tr. ř. náhradu útrat jen nezletilému obžalobci, nikoliv jeho zákonnému zástupci. Okresní soud pak uložil usnesením ze dne 26. listopadu 1930 náhradu útrat nezletilému žalobci Wolframu G-ovi. Žalobou, o niž tu jde, domáhal se žalobce na žalované, by byli uznáni povinnými zaplatiti žalobci rukou společnou a nerozdílnou 3.503 Kč 70 h (útraty trestního a exekučního řízení, jež jim zaplatil). Procesní soud první stolice uznal žalované povinnými, by zaplatili žalobci zažalovaný peníz rukou společnou a nerozdílnou. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalovaných s tím, že se slova »rukou společnou a nerozdílnou« z napadeného rozsudku vypouštějí. Důvody: V tom, že zrušovací soud poukázal okresní soud, by o povinnosti k náhradě útrat znovu rozhodl, jest spatřovati ve shodě s § 292 tr. ř. pozitivní účinek zmateční stížnosti, vznesené generální prokuraturou na záštitu zákona, v oblasti soukromoprávních nároků (náhrady útrat). Nelze o tom pochybovati, že žalobci, jenž zapravil útraty trestního řízení a exekuce, přísluší proti žalovaným — po zrušení původního usnesení (§ 1435 obč. zák.) a po pravomoci usnesení ze dne 26. listopadu 1930, jímž byla náhrada útrat uložena Wolframu G-ovi jako soukromému žalobci, — nárok na vrácení útrat zaplacených žalovaným bezdůvodně (*condictio sine causa*), a to žalobou o vrácení, ježto právní důvod, zaplatiti útraty na straně žalobce, pokud se týče podržeti toto placení na straně žalovaných, odpadl. Účelem takové žaloby jest přivoditi, by byl sjednán stav, jenž tu byl před plněním *sine causa*. Rozsah závazku toho, kdo jest povinen k vrácení, kryje se s rozsahem jeho oprávnění před odpadnutím právního důvodu proti tomu, kdo plnil bez důvodu. Byl-li na straně těch, jimž bylo solidárně plněno, poměr solidární, nastupuje v případě vrácení toho, co bylo bezdůvodně plněno, solidární ručení těch, kdož jsou po odpadnutí právního důvodu povinni k vrácení. Usnesením ze dne 21. ledna 1929 byla uložena podle § 390 tr. ř. náhrada útrat žalobci, jako soukromému obžalobci. Naproti ustanovení třetího odstavce § 389 tr. ř., jež mluví o solidárním ručení spoluvinníků a účastníků trestního činu, nevznikl na straně zproštěných obžalovaných co do jejich nároku na náhradu útrat proti žalobci, vystupujícímu jako soukromý obžalobce, a k t i v n í solidární závazkový poměr, pročež ani žalobce není oprávněn, domáhati se na žalovaných vrácení rukou společnou a nerozdílnou. Jest proto z napadeného rozsudku vypustiti slova o solidárním závazku žalovaných, tím spíše, an takový poměr nemá ani jinak základu ani ve smlouvě ani v zákoně. Exekuční útraty, jež vznikly při exekučním vymáhání útratového nároku a jež žalobce zapravil žalovaným s náklady trestního řízení, jsou částí žalobcova nároku proti žalovaným na vrácení. Právem uznal soud první stolice žalované povinnými, vrátiti žalobci i tyto exekuční útraty

v úvaze, že odpadnutím právního důvodu nejen zapravení útrat trestního řízení, nýbrž i zapravení útrat exekuce k vydobytí trestního řízení se objevilo bezdůvodným a proto může být požadováno zpět právě tak jako pohledávka, pro niž byla exekuce zahájena.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání ani té ani oné strany.

Důvody:

K dovolání žalovaných: Žalovaní napadají rozsudek z dovolacího důvodu § 503 čís. 1 c. ř. s., mimo to pak z důvodu § 503 čís. 4 c. ř. s., vyjímajíc výrok, že žalovaní nejsou solidárně zavázáni. Zmatečnost podle § 477 čís. 9 c. ř. s. spatřují dovolatelé v tom, že se ve výroku rozsudečném praví, že »odvolání se nevyhovuje«, přes to však se dále praví, že slova »rukou nedílnou« z prvního odstavce nálezu rozsudečného mají odpadnouti, takže prý rozsudek sám sobě odporuje. Jest ovšem přisvědčiti, že odvolací soud ve skutečnosti částečně odvolání žalovaných vyhověl a rozsudek soudu prvě stolice změnil potud, že neuznal žalované povinnými zaplatiti zažalovanou částku rukou společnou a nedílnou, a že proto výrok rozsudečný měl správně zníti »že se odvolání částečně vyhovuje a rozsudek prvního soudu se změňuje potud, že se v odst. I nálezu rozsudkového vypouštějí slova »rukou společnou a nedílnou«, kdežto v ostatním směru že se odvolání nevyhovuje a napadený rozsudek potvrzuje«. Avšak doslov výroku dovolacího rozsudku je jen podle slov mezi sebou v odporu, kdežto podle smyslu a ve skutečnosti tu není rozporu v rozsudku, neboť z výroku toho jest zřejmo, že jde o částečnou změnu — pokud jde o solidární odsouzení žalovaných — jinak však o potvrzení rozsudku prvního soudu a není tu tedy zmatečnosti podle § 477 čís. 9 c. ř. s. Ani dovolací důvod § 503 čís. 4 c. ř. s. není opodstatněn. Ve směru tom vytýkají dovolatelé odvolacímu soudu především nesprávný výklad § 292 tr. ř., pokud odvolací soud míní, že v tom, že nejvyšší soud, vyhověv zmateční stížnosti k zachování zákona, poukázal první soud, by o povinnosti k náhradě útrat trestního řízení znovu rozhodl — spočívá v oblasti soukromoprávních nároků pozitivní účinek zmateční stížnosti. Marně snaží se dovolatelé dolíčiti nesprávnost tohoto právního názoru, míníce, že výrok nejvyššího soudu, vyhovující zmateční stížnosti k zachování zákona, má jen význam deklaratorní, vyjímajíc jen případ, že obžalovaný byl zmatečným rozsudkem odsouzen k trestu, kdy ho může zrušovací soud buď osvoboditi nebo použítí mírnější sazby trestní, nebo podle okolností naříditi, by se proti němu řízení znovu zavedlo. Než, byť i v souzeném případě o takový případ nešlo, nelze přece říci, že nález nejvyššího (zrušovacího) soudu, že usnesením okresního soudu ze dne 21. ledna 1929, pokud jím byla uložena nynějšímu žalobci Dr. Václavu G-ovi povinnost nahraditi tehdejším obžalovaným — nynějším žalovaným — útraty trestního řízení, byl porušen zákon v ustanoveních §§ 46 a 390 tr. ř., je bez účinku na soukromoprávní nároky súčasných stran. Otázku tu je řešiti podle všeobecných pravidel občanského zákona. Nižší soudy zjistily, že žalobce zaplatil žalovaným do rukou

jejich právního zástupce na základě zmíněného usnesení okresního soudu a na základě usnesení téhož soudu ze dne 31. května 1929 částku 3379 Kč 70 h, jakož i útraty povolené exekuce 124 Kč, dohromady 3503 Kč 70 h, a to jako pravý dluh. Jakmile však usnesení okresního soudu ze dne 21. ledna 1929 bylo zrušeno a usnesení téhož soudu ze dne 26. listopadu 1930 nabylo moci práva, pominul právní důvod, by si žalovaní podrželi částku žalobcem jako útraty trestního řízení jim na exekuční zakročení vyplacenou, důvod plnění žalobceva zanikl, a jsou žalovaní podle § 1435 obč. zák. povinni vrátiti, co jim takto bylo plněno (srovnej v témže smyslu rozh. býv. nejv. soudu ve Vídni čís. 225 úř. sb.). Pokud jde o exekuční útraty 124 Kč, míní žalobce v dovolací odpovědi, že tu jde o samostatný bagatelní nárok s hlavním nárokem v žalobě kumulovaný, a že proto ani odvolání ani dovolání není přípustné. S názorem tím nelze souhlasiti; nejde tu o samostatný nárok, nýbrž o nárok vzniklý z exekučního vymáhání hlavní pohledávky, o její příslušenství (§ 912 obč. zák., § 216 poslední odstavec a § 286 poslední odstavec ex. ř.), které sdílí její osudy. Jakmile pominul pro žalované důvod podržeti si hlavní pohledávku, odpadl tím důvod podržeti si exekuční útraty.

K dovolání žalobce: Již svrchu bylo řečeno, že odvolání žalovaných bylo ve skutečnosti částečně vyhověno a rozsudek prvního soudu byl částečně změněn, takže v tomto rozsahu jest uznati dovolání přípustným. Dovolání žalobce z důvodu § 503 čís. 4 c. ř. s. není však opodstatněno. Žalobce odporuje jen dodatku rozsudku soudu odvolacího, pokud jím bylo vysloveno, že slova »rukou nedílnou« v odst. I nálezu rozsudečného odpadají. Vývody žalobceva dovolání ve směru tom nejsou však s to vyvrátiti správné důvody odvolacího soudu, k nimž se odkazuje. Podle §§ 888 a 889 obč. zák. jest pravidlem dělitelnost peněžního dluhu a to rovným dílem (§ 839 obč. zák.), leč by buď zákon něco jiného ustanovoval (§ 889 obč. zák.), nebo že by strany něco jiného ujednaly (§ 891 obč. zák.). Ani toho ani onoho výjimečného případu v souzeném případě není, a proto nastupuje pravidlo; obdoby § 389 tr. ř. nelze tu použiti. Hledíc k tomu, že v souzeném případě nastupuje dělitelnost dluhu podle pravidla svrchu zmíněného, jest nerozhodna okolnost, že ani krajský soud ve svém usnesení ze dne 24. října 1928 ani okresní soud v usnesení ze dne 21. ledna 1929 nevyšloval, v jakém poměru jest žalobce povinen útraty trestního řízení žalovaným nahraditi, a taktéž jest bez významu, že žalovaní účtovali útraty trestního řízení v jediném palmárním účtu, a že pro žalobce jako jediného dlužníka byl útratový závazek ve skutečnosti nedělitelný.

Čís. 12786.

Na nemovitost zatíženou knihovním zákazem zcizení a zadlužení nelze vésti exekuci vnuceným zřízením zástavního práva. Třebaže povolení exekuce nabylo moci práva, může se třetí osoba domáhati nepřipustnosti exekuce z důvodu knihovního zákazu zcizení a zadlužení.

(Rozh. ze dne 8. září 1933, Rv I 430/32.)